

ใบความรู้ที่ ๑๓ เรื่อง จากบทพากย์เอราวัณ สุนัขประพันธ์กลอนกานท์ (๑)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง จากบทพากย์เอราวัณ สุนัขประพันธ์กลอนกานท์ (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การแต่งกาพย์ฉับ ๑๖

๑. ฉันทลักษณ์กาพย์ฉับ ๑๖ (ทบทวนตำแหน่งสัมผัสบังคับ ๒ จุด ใน ๑ บท)
๒. เทคนิคการเลือกคำให้ลงสัมผัส (การใช้คล้องคำ)
๓. การปฏิบัติการแต่งกาพย์ฉับ ๑๖ (หัวข้ออิสระ หรือ หัวข้อธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม)

การแต่งกาพย์ฉับ ๑๖ ให้ง่ายและเร็ว มีขั้นตอนดังนี้:

ตั้งประเด็นที่จะแต่ง จะเขียนเรื่องอะไร? (เช่น ทะเล, วันสำคัญ ฯลฯ)

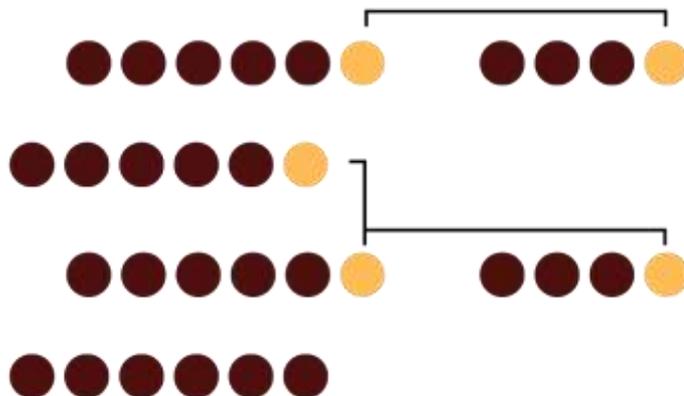
คล้องคำ เขียนคำทุกคำที่นี้กออกเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ (น้ำเค็ม, สีฟ้า, ทราย, ปู, ลม, คลื่น, สดใส)

จับคู่สัมผัส: เลือกคำที่มีสระ/ตัวสะกดแม่เดียวกันมาจับคู่กัน

(เช่น "ทราย" คู่กับ "พราย", "ใส" คู่กับ "ใจ")

๑. หยอดลงผัง นำคู่สัมผัสไปวางในตำแหน่งบังคับ (ท้ายวรรค ๑ - ท้ายวรรค ๒)
๒. เติมเต็ม: เติมคำอื่น ๆ ให้ครบจำนวนวรรค (๖-๔-๖) โดยให้ได้ใจความ

แผนผังกาพย์ฉับ 16

ขอขอบคุณ แหล่งที่มาของภาพจาก <https://www.phkruthai.in.th>

ความไพเราะของกาพย์ฉันทบึง ๑๖ เกิดจากจังหวะที่กระชับรวดเร็ว การเรียนรู้วิธีการแบ่งจังหวะคำ ที่ถูกต้องตามสูตร ๒-๒-๒ / ๒-๒ / ๒-๒-๒ และการรู้จักผ่อนปรนจังหวะตามความหมายของคำ เป็นทักษะ สำคัญที่จะช่วยคงคุณค่าทางภาษาและความหมายของบทประพันธ์ไว้ไม่ให้ผิดเพี้ยน

เพื่อให้การอ่านกาพย์ฉันทบึง ๑๖ มีความไพเราะและถูกต้องตามฉันทลักษณ์ เรามีหลักการแบ่งจังหวะ มาตรฐานที่ควรจดจำ ดังนี้

๑. โครงสร้างพื้นฐาน (๒-๒-๒) กาพย์ฉันทบึง ๑๖ เน้นจังหวะคู่ เพื่อความกระชับ

วรรคหน้า (๖ คำ): แบ่งเป็น ๒ / ๒ / ๒

ตัวอย่าง: อินทรชิต(๒) / บิดเบียน (๒) / กายิน (๒)

วรรคหลัง (๔ คำ): แบ่งเป็น ๒ / ๒

ตัวอย่าง: เหมือนองค์ (๒) / อมรินทร์ (๒)

วรรคส่ง (๖ คำ): แบ่งเป็น ๒ / ๒ / ๒

ตัวอย่าง: ทรงคช (๒) / เอร่า (๒) / วัลณ (๑-รวบเสียง) (สังเกต: บางครั้งพยางค์อาจเกินได้ เล็กน้อย แต่จังหวะการลงเสียงยังคงเดิม)

๒. เครื่องหมายช่วยจำ

เครื่องหมาย / แทนการหยุดหายใจสั้นๆ หรือเว้นวรรคเล็กน้อยภายในวรรค

เครื่องหมาย // แทนการหยุดเมื่อจบวรรคหรือจบบท

๓. ข้อควรระวัง

- ควรรวบคำที่เป็นชื่อเฉพาะ หรือคำสมาส ไว้ในจังหวะเดียวกัน แม้พยางค์จะเกิน

- ห้ามฉีกคำจนความหมายเปลี่ยน เช่น "ตาข่ายเพชร / รัตนร้อยกรอง" (ผิด)

ควรเป็น "ตาข่าย / เพชรรัตน / ร้อยกรอง" (ถูก)